

UCHWAŁA Nr 312/10
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIECIU
z dnia 27 maja 2010 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Aktywności Lokalnej na 2010 rok”.

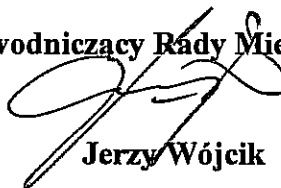
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami¹), w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późniejszymi zmianami²), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjąć „Program Aktywności Lokalnej na 2010 rok”, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Świecia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Jerzy Wójcik

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, Dz. U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203, Dz. U. z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, Dz. U. z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, Dz. U. z 2008 r. nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, Dz. U z 2009 r. Nr 52 poz. 420 i Nr 157 poz. 1241 oraz Dz. U. z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146.

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 554.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 Nr 175, poz.1362 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Uchwałą Nr 313/05 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 13 października 2005 roku przyjęta została Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świecie na lata 2005 - 2015.

Zgodnie z art. 110 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 28 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.) w ramach programu operacyjnego mogą być prowadzone projekty systemowe polegające na dofinansowaniu zadań określonych w odrębnych przepisach.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki w Priorytecie VII dotyczy promocji integracji społecznej. Celem tego priorytetu jest zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy, a także podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego, poprzez przygotowanie ich do wejścia lub powrotu na rynek pracy.

Beneficjentem projektów systemowych w tym priorytecie jest ośrodek pomocy społecznej, który może realizować projekt poprzez zastosowanie narzędzi: kontraktu socjalnego i programu aktywności lokalnej. Program Aktywności Lokalnej na 2010 rok stanowi część projektu systemowego pt. "Program Aktywizacji i Wsparcia w Gminie Świecie".

Realizacja PAL będzie sfinansowana ze środków na realizację projektu systemowego w ramach ustalonej alokacji przez Instytucję Pośredniczącą II stopnia dla Gminy Świecie na rok 2010, która wynosi 294.132,00zł (w tym 10,5 % alokacji stanowią środki własne gminy).

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Świeciu
Jerzy Wójcik

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 312/10
Rady Miejskiej w Świeciu
z dnia 27 maja 2010 r.

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

na 2010 rok

Świecie 2010

I. Wprowadzenie

W Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski zdefiniowano wykluczenie społeczne jako brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, w szczególności dla osób ubogich, które w większym stopniu podatne są na wykluczenie społeczne. Wykluczenie społeczne najprościej mówiąc oznacza wyłączenie z życia społecznego. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ ze względu na sytuację społeczno – ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym głównie osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną, bezdomnym, uzależnionym czy osobom opuszczającym zakłady karne.

Problem wykluczenia społecznego prowadzi do wielowymiarowej deprivacji przejawiającej się brakiem lub niedostatecznym poziomem uczestnictwa w głównym nurcie społeczeństwa i dostępem do najważniejszych systemów społecznych takich jak rynek pracy, edukacja, opieka medyczna, zabezpieczenie społeczne. Jego efektem może być zerwanie więzi rodzinnych i społecznych. Powoduje powielanie modelu i dziedziczenie pewnych cech warunkujących pokoleniowy charakter wykluczenia. Wpływa to na powstanie syndromu wyuczonej bezradności i bierności. Osoby, które tego doświadczyły nie mają umiejętności bądź motywacji, by samodzielnie przezwyciężyć swoje trudności, wymagają wsparcia ze strony innych osób lub instytucji. Także nieustannie zmieniająca się rzeczywistość społeczna, wymusza na instytucjach już działających w obszarze polityki społecznej, poszukiwania nowych rozwiązań i usprawniania już realizowanych działań. Taką możliwość daje prezentowany Program Aktywności Lokalnej na 2010 r. Jest on narzędziem rozwoju form aktywnej integracji, służącym aktywizacji społecznej i rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej poprzez prowadzenie działań aktywizacyjnych adresowanych do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną. W ramach PAL przewiduje się zastosowanie zasiłków i pomocy w naturze, środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji, prac społecznie użytecznych oraz działań o charakterze środowiskowym.

W realizacji programów aktywności lokalnej stosuje się zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, mających doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie im zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i

rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Zakończenie udziału w PAL powinno przyczynić się – dla odbiorców tych działań – do wzrostu ich kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych umożliwiających im powrót do życia społecznego, w tym aktywizację zawodową i powrót na rynek pracy.

Program Aktywności Lokalnej na 2010 rok zgodny jest z:

1. USTAWĄ Z DNIA 12 MARCA 2004 R O POMOCY SPOŁECZNEJ
2. NARODOWĄ STRATEGIĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ DLA POLSKI
3. STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013, MINISTERSTWO POLITYKI SPOŁECZNEJ
4. PROGRAMEM OPERACYJNYM KAPITAŁ LUDZKI NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007–2013
5. PROGRAMEM „STYMULOWANIE ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM NA LATA 2002-2010.
6. STRATEGIĄ INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŚWIECIE NA LATA 2005-2015

II. Diagnoza sytuacji problemowej

Gminę Świecie zamieszkuje 33.000 osób, z tego 22,52% to ludność wiejska. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeciu wynika, że w 2009 roku z pomocy społecznej Ośrodka skorzystały 1.592 rodziny (w tym ze wsi 444 rodziny), tj. 4.083 osób w rodzinach. Oznacza to, że co ósmy mieszkaniec Gminy korzysta z różnych form pomocy społecznej. Dominującymi przyczynami korzystania ze świadczeń Ośrodka były:

1. ubóstwo – 1.067 rodzin, tj. 2.888 osób w rodzinach
2. bezrobocie – 802 rodziny, tj. 2.484 osoby w rodzinach
3. niepełnosprawność – 691 rodzin, tj. 1.647 osób w rodzinach
4. długotrwała lub ciężka choroba – 392 rodzin, tj. 894 osób w rodzinach
5. bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 323 rodziny, tj. 1.222 osoby w rodzinach -

- z tego 261 rodzin to osoby samotnie wychowujące dzieci, tj. 854 osoby w rodzinach

6. alkoholizm – 115 rodzin, tj. 233 osoby w rodzinach.

W ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy Ośrodka aż 303 to rodziny niepełne (liczba osób w tych rodzinach to - 983), stanowi to 24% ogółu osób korzystających z pomocy w Gminie Świecie.

Rodziny niepełne z podziałem na liczbę dzieci:

- z 1 dzieckiem – 114 (250 osób w rodzinie)
- z 2 dzieci – 106 (336 osób w rodzinie)
- z 3 dzieci – 57 (241 osób w rodzinie)
- z 4 i więcej dzieci – 26 (156 osób w rodzinie).

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu wynika, że w 2009 roku na terenie Gminy Świecie zarejestrowane były 2.022 osoby bezrobotne, w tym 1.077 kobiet. Tylko 352 osoby miały prawo do zasiłku dla bezrobotnych, z czego tylko 129 osób stanowiły kobiety. Najwyższy poziom bezrobocia dotyczy osób z wykształceniem niepełnym podstawowym, podstawowym i gimnazjalnym – 707 osób, z czego 334 osoby to kobiety. Wśród osób z wykształceniem zawodowym bez pracy pozostają 532 osoby, w tym 303 kobiety, natomiast wśród osób z wykształceniem średnim 653 osoby nie posiadają pracy, w tym aż 450 stanowią kobiety. Osoby te często pozbawione są dodatkowych kwalifikacji, które umożliwiłyby podjęcie pracy w innym niż wyuczonym zawodzie.

Poważnym problemem jest wysoka liczba osób bezrobotnych wśród osób młodych (między 18 a 35 r.ż.) – aż 1164 osoby nie posiadają pracy, z czego 693 osoby to kobiety.

Dane te pozwalają stwierdzić, że w Gminie Świecie najliczniejszą grupą osób pozostających bez pracy są osoby młode, często kobiety bez kwalifikacji zawodowych lub z zawodem wyuczonym, który należy do grupy zawodów zwykłych.

Rodziny niepełne, korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeciu to najczęściej samotne matki, często bezrobotne z powodu braku odpowiednich kwalifikacji zawodowych oraz braku możliwości zapewnienia opieki dzieciom na czas podjęcia zatrudnienia. Żyją na granicy ubóstwa, utrzymując się głównie ze świadczeń rodzinnych, niewielkich alimentów i zasiłków z pomocy społecznej. Z powodu braku partnera życiowego, wychowanie dzieci oraz prowadzenie gospodarstwa domowego jest dla nich ogromnym wyzwaniem, często ponad siły. Często nie radzą sobie z rozwiązywaniem problemów wychowawczych z dorastającymi dziećmi. Czują się niejednokrotnie bezradne, zagubione, bez perspektyw i planów na przyszłość. Próbuja „jakoś” sobie radzić - wykazując postawę roszczeniową do systemu pomocy społecznej, niechętnie podejmują jakiegokolwiek propozycje aktywizacji zawodowej. Ponadto pracodawcy niechętnie zatrudniają samotne matki. Są z całą pewnością jedną z grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne. Najczęściej jedyny sposób na życie jaki są w stanie przekazać swoim dzieciom to wyuczona bezradność i postawa roszczeniowa, które prowadzą do dziedziczenia biedy.

III. Cele PAL

Cel główny

Celem głównym projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych matek z terenu Gminy Świecie, samotnie wychowujących dzieci, korzystających ze wsparcia Ośrodka, w celu zwiększenia ich szans na zatrudnienie na otwartym rynku pracy.

Cele szczegółowe

- zwiększenie poziomu kompetencji osobistych, rodzicielskich i społecznych
- wsparcie psychologiczne i społeczne w samotnym macierzyństwie
- określenie predyspozycji i indywidualnej ścieżki rozwoju zawodowego
- nabycie, podniesienie lub zmiana kwalifikacji zawodowych zgodnych z potrzebami lokalnego rynku pracy
- wzmocnienie poczucia wartości i wiary we własne siły
- pobudzenie i zwiększenie aktywności życiowej, społecznej i zawodowej
- zwiększenie motywacji do zmiany i działania.

IV. Przewidywane rezultaty PAL

Rezultaty miękkie:

- wzrost poziomu kompetencji osobistych i społecznych oraz wiedzy i motywacji z zakresu poszukiwania pracy,
- zmiana postawy biernej na aktywną,
- zwiększenie poziomu samooceny i samodzielności w kształtowaniu warunków życia,
- poprawa więzi emocjonalnych oraz relacji między członkami rodziny,
- poprawa relacji międzysąsiedzkich,
- wzrost umiejętności gospodarowania zasobami, w tym finansowymi.

Rezultaty twarde:

- skorzystanie z usług doradcy zawodowego,
- udział w pracach społecznie użytecznych na rzecz Gminy ,
- uczestnictwo w Szkole Rodzica,

- uzyskanie kwalifikacji zawodowych,
- zorganizowanie grupy samopomocowej dla samotnych matek.

V. Adresaci PAL

Program Aktywności Lokalnej jest skierowany do osób bezrobotnych, w wieku aktywności zawodowej, samotnie wychowujących dzieci, do ich rodzin oraz otoczenia zamieszkujących Gminę Świecie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, wykluczonych i dyskryminowanych na rynku pracy, korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeciu z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.. Osoby te znajdują się w trudnej sytuacji rodzinnej, mają problemy osobiste uniemożliwiające im prawidłowe funkcjonowanie społeczne i zawodowe.

Przewiduje się objęcie działaniami w ramach PAL 23 osób i osób z ich rodzin. Ponadto program będzie oddziaływał na osoby zamieszkujące w środowisku osób wykluczonych (otoczenie osób wykluczonych).

Grupa docelowa projektu zostanie zakwalifikowana do uczestnictwa w programie w drodze rekrutacji i selekcji przeprowadzonej przez pracowników socjalnych.

VI. Opis planowanych działań i metody realizacji PAL

Grupa bezrobotnych samotnych matek, którą planujemy objąć PAL, ze względu na istnienie barier nie do pokonania we własnym zakresie, wymaga zastosowania, oprócz standardowych działań aktywizujących, szeregu działań wspierających ich otoczenie. Bez dodatkowego wsparcia niemożliwe jest aktywizowanie zawodowe tej grupy problemowej. Od potencjalnych uczestników zostaną przyjęte deklaracje o chęci udziału w programie oraz zostaną z nimi spisane umowy. Każdy beneficjent powinien skorzystać co najmniej z jednego instrumentu aktywnej integracji. Zastosowane instrumenty zależne będą od indywidualnej sytuacji osoby objętej PAL. Wybór odpowiednich instrumentów będzie efektem współpracy pracownika socjalnego z beneficjentem.

W ramach PAL przewidujemy zastosowanie:

1. Zasiłków i pomocy w naturze, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej

Planujemy wsparcie finansowe BO w okresie realizacji PAL, z którymi zostaną zawarte umowy. Wsparcie zostanie udzielone w formie zasiłków celowych przez okres 5 miesięcy, będą one stanowiły wymagany wkład własny w projekcie.

2. Środowiskowej pracy socjalnej

Realizowana będzie przez pracowników socjalnych, celem tego działania jest pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmocnieniu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

3. Instrumentów aktywnej integracji

3.1. Instrumenty aktywizacji zawodowej:

a) Organizacja i finansowanie usług doradcy zawodowego;

3.2. Instrumenty aktywizacji zdrowotnej:

a) Skierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia

b) Skierowanie i sfinansowanie terapii rodzinnej dla rodzin z problemami.

3.3. Instrumenty aktywizacji edukacyjnej:

a) Skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową (po konsultacji z urzędem pracy) - szkolenia zawodowe będą ściśle dopasowane do potrzeb i możliwości uczestników.

3.4. Instrumenty aktywizacji społecznej:

a) Organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych – Szkoła rodzica;

b) Organizacja i finansowanie uczestnictwa w klubie samopomocy dla samotnych matek;

Działania dodatkowe wynikające z zastosowania instrumentów aktywnej integracji wobec BO:

a. Zorganizowanie opieki nad dziećmi na czas realizacji zajęć poprzez sfinansowanie pobytu dzieci w żłobku lub przedszkolu, ewentualnie zatrudnienie opiekunki do domu

b. Zorganizowanie pobytu dzieci na koloniach na czas trwania szkoleń zawodowych

c. Sfinansowanie dojazdów uczestnikom z terenów wiejskich w celu udziału w PAL

- d. Sfinansowanie wyżywienia dla BO podczas zajęć wynikających z zaplanowanej ścieżki reintegracji.

4. Prac społecznie użytecznych

Będą to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej, zgodnie z przepisami o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

5. Działań o charakterze środowiskowym.

Planujemy organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym czy turystycznym.

Dzięki możliwości zastosowania zróżnicowanych instrumentów aktywnej integracji oraz dodatkowych działań wspierających, wsparcie uczestników PAL będzie znacznie efektywniejsze i kompleksowe.

VII. Czas trwania i harmonogram realizacji poszczególnych działań w PAL

Program Aktywności Lokalnej realizowany będzie w okresie od 1 czerwca do 30 października 2010 roku w ramach projektu „Program Aktywizacji i Wsparcia w Gminie Świecie” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Europejskiego Funduszu Społecznego.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU – PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ												
ROK 2010												
KWARTAŁ	I			II			III			IV		
MIESIĄC	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Podpisanie umów z BO o przystąpieniu do PAL					x							
Usługi doradcy zawodowego						x						
Badania specjalistyczne						x						
Terapia rodzinna							x					
Trening kompetencji i umiejętności społecznych – Szkoła Rodzica						x	x					
Klub samopomocy dla samotnych matek						x	x	x	x	x		

Szkolenia zawodowe								x					
Impreza integracyjna								x					
Kolonie letnie dla dzieci BO								x					
Środowiskowa praca socjalna						x	x	x	x	x			
Prace społecznie użyteczne						x	x	x	x	x			
Zasiłki i pomoc w naturze						x	x	x	x	x			
Konferencja podsumowująca PAL										x			

VIII. Sposób finansowania realizacji PAL

Budżet PAL zabezpieczony będzie w ramach projektu systemowego realizowanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Świeciu pod tytułem: „Program Aktywizacji i Wsparcia w Gminie Świecie” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz w ramach środków własnych Gminy Świecie na zasiłki i pomoc w naturze i na prace społecznie użyteczne.

IX. Podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych części składowych PAL

Jednostką odpowiedzialną za realizację wszystkich części składowych PAL będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Świeciu, który będzie także koordynował wszystkie zadania i działania związane z jego realizacją, w tym zlecenie podmiotom zewnętrznym realizacji usług doradcy zawodowego, badań specjalistycznych, terapii rodzinnej, treningów kompetencji i umiejętności społecznych, szkoleń zawodowych oraz zorganizowania kolonii (zgodnie z ustawą o finansach publicznych i ustawą Prawo Zamówień Publicznych).

Ponadto za zorganizowanie i realizację prac społecznie – użytecznych dla uczestników PAL odpowiedzialny będzie Urząd Miejski w Świeciu.

X. Monitoring i ewaluacja

Rezultaty będą monitorowane na bieżąco pod względem jakościowym i ilościowym, aby zapobiec występowaniu nieprawidłowości. Monitoring rezultatów miękkich będzie

prorowadzony przy wykorzystaniu następujących metod: rozmowy z beneficjentami ostatecznymi, kontrola list obecności na zajęciach z aktywnej integracji, nadzorowanie realizacji umów w PAL przez pracowników socjalnych, cykliczne kontrole w miejscach realizacji projektu.

W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy.

Na zakończenie PAL zostanie zorganizowana konferencja podsumowująca całość podejmowanych działań. Będzie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz rezultatów jakie one przyniosły.

Poza tym monitoring i ewaluacja pozwolą:

zorientować się, czy działania są poprawnie realizowane, przewidzieć pojawiające się problemy, dostrzec jakie zmiany zachodzą w środowisku uczestników, usprawnić zarządzanie projektem, optymalnie wykorzystywać zasoby.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Świeciu

Jerzy Wójcik